

УДК 94(477)"9"(049.32)

П.Т. Тронько, академік НАН України (м. Київ)

РЕЦЕНЗІЯ
НА МОНОГРАФІЮ НЕДУЖКА Ю. В. "ТИСЯЧОЛІТТЯ
ХРЕЩЕННЯ РУСИ-УКРАЇНИ. ВІДЗНАЧЕННЯ СВІТОВОЮ
ГРОМАДСЬКІСТЮ ВСЕСВІТНЬО-ІСТОРИЧНОЇ ПОДІЇ".
- ЛУЦЬК: РВВ "ВЕЖА" ВОЛИН. ДЕРЖ. УНТУ ІМ.
Л.УКРАЇНКИ, 2003. - 200 С

Монографія Недужка Ю.В. висвітлює досить важливі питання новітньої історії України - боротьбу за релігійне відродження в нашій країні в ході відзначення Тисячоліття хрещення Руси- України. Складність висвітлення даної теми полягає, перш за все, у відсутності доступного напрацьованого матеріалу по цій проблемі, а також тією складною ситуацією, яка склалася в релігійній сфері України в результаті міжцерковного конфлікту, якому і передувало світове відзначення визначного ювілею українського народу.

Потрібно підкреслити, що успішна ювілейна кампанія організована українською діаспорою з метою забезпечення релігійної свободи в СРСР та легалізації УГКЦ і УАПЦ мала своїм наслідком не тільки релігійне відродження в Україні, але й серед української громади країн Заходу. Адже, як підкреслює в своїй науковій праці автор, одним з основних напрямків підготовки і проведення світового відзначення Тисячоліття хрещення Руси- України став релігійний.

Релігійні організації української діаспори здійснили комплексну програму заходів спрямовану на залучення молоді до активної участі в житті української громади, підвищення її інтелектуального рівня, популяризацію української історії та культури, зміцнення та розширення соціальної бази зарубіжних українських церков.

Необхідно зазначити, що Недужко Ю.В. в трьох розділах монографії не тільки відтворив відзначення ювілею Тисячоліття хрещення Руси- України в країнах Північної і Південної Америки, Європи та Австралії, спільно організовані релігійними об'єднаннями української діаспори з метою пошуку екуменічного діалогу, але й висвітлив роль в цьому процесі глави Ватикану та Римо - Католицької церкви Іоанна Павла II, його зусилля спрямовані на відродження УГКЦ в діаспорі та в Україні.

Позитивним аспектом даної роботи є те, що автор, на основі архівних документів Державного комітету у справах релігії, відтворив події, які супроводжували відзначення тисячолітнього

ювілею християнства в СРСР та їх вплив на духовне оновлення радянського суспільства та релігійне відродження в Україні.

Недужко Ю.В. слушно підкреслює, що починаючи з другої половини 80-х рр., керівництво СРСР з ідеологічних міркувань, а також з метою підвищення авторитету країни в світі, протидії кампаніям української діаспори і країн Заходу та забезпечення підтримки нової політики "перебудови" з боку духовенства і віруючих, почало суттєво підтримувати ювілейні заходи Руської православної церкви, посилено створюючи на міжнародному рівні видимість про дотримання релігійної свободи в Радянській державі. В ході відзначення 1000-ліття введення християнства на Русі, радянське керівництво активно сприяло відродженню РПЦ в країні, а її ієрархія висловилася на підтримку діяльності М. Горбачова, радянського уряду та нової політики "перебудови".

Ювілейні урочистості засвідчили, що Радянська держава отримала нового союзника у вигляді РПЦ. Остання використала відзначення тисячолітнього ювілею прийняття християнства для свого відродження в середині країни та підвищення міжнародного авторитету.

Недужко Ю.В. зазначає, що зміни в державній політиці щодо релігійних організацій були зафіксовані у важливих документах, зокрема, "Законі УРСР про свободу совісті і релігійні організації" (1.10.1990 р.), Указі Президії Верховної Ради УРСР "Про зміни у Положенні про релігійні об'єднання в УРСР" (26.09.1990 р.), в Законі УРСР "Про свободу совісті та релігійні організації" (23.04.1991 р.), які започаткували тривалий процес вирішення проблем свободи совісті та релігійного життя в країні на цивілізованому рівні.

Таким чином, на думку автора, тисячолітній ювілей прийняття християнства сприяв національному і релігійному відродженню в УРСР, легалізації в країні УГКЦ та УАПЦ, а також привів до поширення діяльності українських емігрантських церков у республіці, об'єднання релігійних організацій діаспори та України.

Хотів би відзначити, що в монографії

Недужка Ю.В. зроблені досить аргументовані висновки, які дають змогу на належному науковому рівні дати відповіді на ключові питання підняті в даному дослідженні. Дана праця активно використовується в науковому та навчально-освітньому процесі як в Україні, так і поза її межами в країнах проживання української діаспори.

Необхідно підкреслити, що монографія Недужка Юрія Вікторовича "Тисячоліття хрещення Руси-України. Відзначення світовою громадськістю всесвітньо-історичної події " цілком аргументовано заслуговує на присудження щорічної премії Президента України для молодих вчених.